ЖИТИЕ НА СВ. МЪЧЕНИК И АРХИДЯКОН ЛАВРЕНТИЙ

В първата половина на III в., след смъртта на император Максимин, гоненията против християните били прекратени за известно време. Император Гордиан не преследвал вярващите, а приемникът му Филип така ги покровителствал, щото някои историци допускат, че той самият тайно бил приел християнската вяра.

С възцаряването на Деций в 249 г. гоненията били подновени със страшна сила. Особено свирепи били те в Рим. Малко били епископите, които не пили чашата на страданията. Така, епископ Фабиан умрял от мъченическа смърт и римските християни останали известно време без епископ. Избраният след това Корнилий бил изгонен, изпратен на заточение и най-после наказан със смърт, загдето не се съгласил да се поклони на езическия идол. Папа Стефан бил убит, когато извършвал божествена служба. За негов приемник бил избран Сикст, мъж учен и благочестив. В това време царувал вече император Валериан, който в първите години от царуването си бил твърде милостив към християните, но след това, подстрекаван против тях от своя съветник Макриан, взел жестоко да ги преследва.

Римският управител хванал папа Сикст и го затворил в Мамертинската тъмница. Дълго го убеждавали да принесе жертва на боговете, но никакви увещания не могли да склонят светия старец да се отрече от Христа. Осъдили го на смърт. Когато го водили да го накажат, Лаврентий, главният от Седемте дякони на Римската църква, се обърнал към него с тия думи:

– Къде отиваш, отче, без сина си, архиерею Божи – без своя дякон? Кога без мене си принасял жертва Богу? Вземи ме със себе си! Учителю, вземи ученика си!

– Няма да те оставя, сине мой – отговорил му св. епископ. – Аз, старец, отивам на лека смърт, а на тебе ти предстоят по-тежки страдания. След три дни и ти ще дойдеш подир мене, а в това време раздай на бедните останалото имущество!

Епископът бил убит, а Лаврентий побързал да изпълни последното му завещание.

В това време християнската църква имала обичай да издържа множество бедни. Лаврентий раздал на бедните щедра помощ от парите, пазени в църквата, и сам посветил последните си дни в служба на ближните. Множество християни се криели в пещери и подземия. Лаврентий ги посещавал, носел им храна и дрехи и ги утешавал с думи на любов и вяра. Господ Бог му помогнал да облекчи тяхното страдание, като му дарувал чудотворна сила. Болните се изцерявали, когато възлагал върху тях ръка, и слепи проглеждали.

Между това донесли на римския император, че уж Лаврентий изнесъл от църква и скрил богатите златни съдове и други скъпоценности. Управителят заповядал да го заловят и затворят в тъмница. Там го поверили на особения надзор на главния тъмничен началник Иполит. В тая тъмница се намирало голямо множество затворници. Лаврентий им говорил за Христа и чрез името на Господа изцерил някои болни, които се обърнали към Бога. На всичко това присъствал Иполит. Думите на Лаврентий и чудесата, които той извършил подействали и на него. Той познал истината и с целия си дом приел християнската вяра.

Управителят призовал Лаврентий на съд. Когато Иполит му известил за това, Лаврентий казал: "Да вървим, защото и на тебе и на мене се готви мъченически венец!" И без страх отишъл при управителя.

На въпроса на управителя къде са скрити съкровищата, Лаврентий отговорил: "Дай ми срок от два дни и аз ще ти ги събера и покажа". Управителят се съгласил. Тогава Лаврентий събрал всички бедняци и сиромаси, които Църквата издържала, представил ги на управителя в определения ден и му казал: "Ето съкровищата на християнската църква!"

Управителят страшно се разгневил и заповядал да подложат Лаврентий на мъчения. С необикновена твърдост св. архидякон понесъл мъченията. Управителят напразно се старал да изтръгне от него признание в това – где са скрити съкровищата и где се намират християните. Напразно го убеждавал да се поклони на идолите. Най-после той заповядал да донесат най-страшните оръдия за мъчение и като ги посочил на Лаврентий, казал му: "С всички тия оръдия ще те мъча, ако не изпълниш заповедите ми."

– Изпълни твоите закани! – отговорил Лаврентий. – Което ти наричаш мъчение, за нас християните то е слава и радост.

– Ако е тъй – възразил управителят, – защо тогава не искаш да покажеш криещите се християни?

– Ти не си достоен да видиш тия, чиито имена са написани на небесата – отговорил мъченикът.

– Посочи ги още сега! – настоянал управителят. – Сам се поклони на боговете, престани да се надяваш на съкровищата, които криеш! Те няма да те спасят.

– Христовите раби няма да посоча, а на съкровищата действително аз се надявам – отговорил Лавринтий.

– Нима ти се надяваш със сребро да се изкупиш от мъченията? – запитал управителят.

– Аз съм раб на Христа и се уповавам на Него – отговорил Лаврентий. – Аз зная, че Той е приготвил небесни съкровища за Своите служители.

Управителят заповядал да мъчат светеца. Лаврентий бил жестоко бит и опалван с огън. Но той понасял всичко спокойно, благодарил на Господа и Му въздавал славословия.

Един млад войник, на име Роман, като видял неговата твърдост, повярвал в Господа. Бог го удостоил с чудно видение.

– Св. Лаврентий – извикал изведнъж Роман, – аз виждам един пресветъл момък да стои пред тебе и да изтрива кръвта от твоите рани! Моля те в името на Христа, не ме оставяй!

Когато след изтезанието завели отново св. Лаврентий при Иполит, младият Роман дошъл при него да иска кръщение. Царят узнал за това и заповядал смъртно да накажат младия войник. Заповедта била изпълнена.

Същата вечер пак довели Лаврентий при управителя, който отново започнал да го убеждава да се поклони на боговете.

– Откъде си родом? – запитал го управителят.

– Аз съм родом от Испания – отговорил Лаврентий, – а съм възпитан в Рим. От детинство съм християнин и съм научен на Божия закон.

– В това ли се състои Божия закон, да не почиташ боговете и да не се боиш от мъчения? – запитал го управителят.

– Моят закон ме е научил да зная и почитам моя Бог, Господ Иисус Христос, и уповавайки се на Него, аз действително не се боя от мъчение.

– Поклони се на боговете! – възразил му управителят. – Иначе, ще те мъча цяла нощ.

– Тая нощ за мене не е тъмна – спокойно отговорил мъченикът, – тя цяла е озарена от светлина.

Управителят заповядал да го бият по устата с камъни. Но като видял, че и това мъчение не скланя Лаврентий да се отрече, казал на слугите си: "Донесете ми железен одър, за да почива на него тая нощ гордият Лаврентий!"

Донесли одър и желязна скара, турили на нея мъченика, а под нея разпалили дървени въглища. Лаврентий с твърдост понасял ужасното страдание и казал на управителя: "Знай, че тия горящи въглени готвят на мене прохлада и почивка, а на тебе – вечни мъчения!" След известно време Лаврентий се обърнал към слугите и им казал: "Изпекох се вече от едната срана, време е да ме обърнете!" Всички се чудели на неговото мъжество. През цялото време необикновена радост сияела по лицето на св. мъченик. Той с висок глас славел Господа, благодарял Му и се молел за обръщане на враговете. С тая молитва той предал Богу душата си.

През нощта Иполит взел свещените останки на мъченика и с помощта на презвитер Юстин го погребали по християнски обичай – с молитва и псалмопение. Като узнал за това, управителят заповядал да уловят Иполит и да го доведат при него. Иполит заявил смело, че той вярва в Христа. Подложили го на мъчения, които той твърдо понасял, като повтарял само: "Аз съм християнин!" Разграбили всичкото му имущество, заловили всичките му слуги, които заявили, че са християни и са готови заедно с господаря си да умрат за своята вяра. Старата Иполитова кърмачка – Конкордия, била измъчвана до смърт; другите му слуги – 18 души били посечени с меч, а самият Иполит бил привързан към коне, които карали да тичат, докато той изпуснал дух.

Паметта на св. мъченик Иполит, на св. Конкордия и на всички пострадали с тях се празнува на 13 август, понеже умрели три дни след смъртта на св. Лаврентий. Това станало в 258 година.

© Жития на светиите. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).